

JAK Medlemsbank fyller 40 år i år

Jubileumsskrift

Här följer en liten skrift om dagens verksamhet
och vår nu 40-åriga historia, välkommen

Skriven av Karin Abrahamsson
Sammanställd av Joacim Walther
Foton Sten-Inge Kedbäck samt arkivbilder

Innehållsförteckning	
Inledning Ann-Marie Svensson	Sid 3
JAK-information från 1969	Sid 3
40-årsstal stämman 2005 Joacim Walther	Sid 4
Unga medlemmar berättar	Sid 6
Åke Mobrandt	Sid 7
Ingevi Fall	Sid 8
Kåre Olsson	Sid 8
Eva Stenius	Sid 9
Eva Stenius om utvecklingen	Sid 11
Bo Lundstein & Lennart Andersson	Sid 13
Medlemmar från stämman	Sid 14
Jan-Åke Blomqvist	Sid 15
Laila & Bertil Nilsson	Sid 16
Monija Manai Sonnius	Sid 17
Per Lindqvist	Sid 17
Vi eldsjälur	Sid 18

Den 18 september fyller JAK 40 år

Den 18 september 1965 bildades Jord Arbeta Kapital - riksförening för ekonomisk frigörelse, som var en ideell förening. Platsen var Jönköping med medlemmar från hela Sverige.

Föreningen hämtade sina idéer från en liknande rörelse i Danmark, grundad 1931. Det första informationsmötet som inbjudna danskar hade i Sverige om de här idéerna hölls redan 1951 i Varnhem, utanför Skövde.

JAKs ändamål är att sprida kännedom om räntans skadeverkningar på samhället och att främja ekonomiskt samarbete för genomförandet av räntefri finansiering. I detta syfte utvecklades en sparlåneverksamhet under beteckningen JAKs fördelningssystem som började användas 1970. Inom systemets ramar kunde föreningens medlemmar spara och låna räntefritt.

JAK var en religiöst och politiskt obunden ideell förening. Dess ideologiska mål var att arbeta för ett samhälle utan räntor. Målet är detsamma idag, fastän den juridiska formen är en annan.

Medlemsantalet fram till 1990 växte sakta men säkert och var då ca 1.500.

Allmänhetens intresse för JAK ökade kraftigt under finanskrisen i början av 1990-talet. Kursverksamheten inom föreningen tog fart och de medlemmar som ville, utbildades. Samtidigt uppmuntrades runt om i landet start av lokala avdelningar, som med hjälp av de utbildade medlemmarna ideellt började föra informationsverksamhet på olika sätt bl a genom studiecirklar, informationsmöten och utställningar.

År 1993 blev den ideella föreningen en ekonomisk förening och 1997 fick JAK banktillstånd (oktroj). Nya namnet blev JAK Medlemsbank. Verksamheten är densamma men banktillståndet innebär en klart större insyn och kontroll av Finansinspektionen. Banken hade då 19.000 medlemmar.

Från 1997 har medlemsantal, sparande och utlåning ökat stabilt. Nu är 30.000 personer, föreningar och företag medlemmar i JAK Medlemsbank. Tillsammans uppåddar medlemmarna ett sparande på 790 miljoner kr. Den totala utlåningen är 700 miljoner kr.

Tillväxttakten har ökat senaste året. Varannan timme kommer en ny medlem till JAK. Särskilt intressant är det att medlemsantalet i åldersgruppen 15 – 24 år ökar. Ungefär 3.000 medlemmar befinner sig i den åldersgruppen. Detta bådar gott för framtiden.

Utdrag ur JAK-information från 1969

JAK-IDÉN PÅ FRAMMARSCH I SVERIGE OCH DANMARK

Det är nu ca 3,5 år sedan JAK etablerade sig i Sverige. Redan från starten bildades en väl sammansvetsad arbetsgrupp, efterhand utökad med nya medarbetare, som nedlagt ett omfattande arbete på att lösa problemen i samband med startandet av JAKs praktiska verksamhet i Sverige.

Vid bildandet av JAK riksförening för ekonomisk upplysning den 18 september 1965 hade föreningen 18 medlemmar. I dag är det ca 100 medlemmar.

Den 5 augusti 1967 fastställdes stadgarna för JAKs praktiska verksamhet i Sverige. Sedan vidtog ett omfattande arbete för framtagning av blanketter, inbetalningskort och uppläggnings av bokföringen.

Den 23 januari 1968 skedde den första insättningen, 400 kr, på JAK-fondens checkräkningskonto.

Fonden har under de första elva månaderna den arbetat i stort sett uppnått den förväntade målsättningen. I dag (6/1 – 69) har 40 medlemmar öppnat konto i fördelningsystemet. På dessa konton beräknas under den första treårsperioden insättas ca 250.000 kr.

40-årsstal stämman 2005

”Jag har nu jobbat ganska exakt 2 år som ungdomskonsulent åt JAK.

Jag har hört namn på många personer som jag kan förstå har haft stor betydelse för utvecklingen i JAK.

Vissa har jag träffat, men många känner jag bara genom deras namn.

Jag vet också att många medlemmar har gjort mycket för JAK i det tysta.

Jag vill säga tack till er alla.

Det är er förtjänst att vi kan fira vår 40-årsdag med flaggan i topp och med en fantastisk framtidstro.

Vår familj flyttade till Insjön –96.

Min fru skulle läsa på Hantverkets Folkhögskola och jag lyckades genom en bekant i Insjön få ett jobb i kommunen.

Min bekante och dennes familj var första tiden de enda vi kände i Insjön och vi umgicks en del med familjen.

Fruen i huset, en mycket aktiv föreningsmänniska och politiker, var också JAK-medlem. Hon berättade för oss om JAK och gav oss papper som hon tyckte vi skulle läsa. Det gjorde vi, men de var lite för svåra att förstå så där på egen hand. Så vi la dem i lådan där vi förvarar sånt som kan vara bra att ha, senare.

En tid därefter så förändrades vår ekonomi och vi fick möjlighet att spara lite pengar. Det där med JAK dök upp i huvudet igen och vi började prata om hur vårt sparande skulle kunna innebära att vi skulle kunna flytta över delar av vårt huslån till JAK.

Så vi kontaktade kontoret i Skövde och fattade beslutet...

Ja, varför berättar man det här...

Nu under mina två år som anställd, på kurser och studiecirklar, så har jag tyckt att det är viktigt att fråga medlemmar hur de kom i kontakt med JAK, vad som var avgörande för att de blev medlemmar osv.

Jag har förstått att det i de allra flesta fall går till på ungefär det här viset när man blir medlem i JAK och att det är samtalet som är det avgörande. Samtalet med någon man har förtroende för, som berättar om JAK.

Jag har under en tid här studerat Folkbildningskunskap i Linköping. Då läser man om gamla folkrörelser och hur ett ”folkrörelse Sverige” växt fram under 1900-talet. Ett folkrörelse Sverige som är grunden i hela vår demokratiska beslutsapparat.

..Ett folkrörelse Sverige som också under 1990-talet tappat ½ miljon medlemmar.

..Vart tog engagemanget vägen frågar man sig?...

För en tid sedan var jag på en träff där en högt uppsatt LO-tjänsteman också befann sig. Han berättade att deras medlemsorganisationer tillsammans tappar 5-7 medlemmar om dagen och han var bedrövad.

Var fanns engagemanget?

För något år sedan var jag på ett seminarium i Stockholm som arrangerades av ABF Stockholm.

”Att marknadsföra sig rätt” hette seminariet. Jag förstod att det egentligen handlade om ABF Stockholm, om det sviktande engagemanget och ett försök att hitta tillbaka..

ABF Stockholm redogjorde att man satsade 7% av sin totala omsättningen på reklam och annonser.

Ändå tappade man i engagemang.... Ändå ringde folk i allt högre grad än tidigare till ABF Stockholm och trodde att man kommit till arbetsförmedlingen...

Ja, vart var engagemanget?

I ett panikdrag hos vissa studieförbund som känner samma vindar att återvinna engagemanget, så har man ändrat namnet på sitt förbund. Man har aktivt försökt suddat ut, tona ner allt som antyder värderingar och ideologi. Man är rädd att den ideologi man i grunden är bärare av, anledningen till att man existerar, väcker anstöt...

Svenska kyrkans studieförbund heter i dag Sensus, Frikyrkliga Studieförbundet heter Bilda.

.. Men trots detta uteblir engagemanget.

Om man går in på ex. Vuxenskolans hemsida så säger man där att det viktigaste uppdraget man har är att ha nöjda kunder.

Min fråga är: Var finns engagemanget i att vara nöjd kund, nöjd konsument?

Konsumentfrågorna kan möjligtvis bäras i en förening som skulle kunna heta ”Aktiva konsumenter”, men vad gynnar det Vuxenskolan och den idé Vuxenskolan är bärare av. Varför ska en nöjd kund bli engagerad Vuxenskolans värderingar?

Jag ser inga likhetstecken... och det gör uppenbarligen inte heller studiecirkeldeltagaren.

Studieförbunden har pga det sviktande engagemanget tvingats formulera om sin strategi, från ideologisk kamp till marknadsanpassning...

Om man läser gamla skrifter från Folkrörelsernas storhetstid, så fanns det en nämnare som så totalt hängde ihop med engagemanget.

Det var det ideologiska samtalet och möten mellan människor. Ideologin fungerade som kitt mellan människor, band människor samman. Man stod på samma grund och man blickade mot samma mål.

När man stod där enade så var man stark.

Man var inte rädd att ta sig upp på barrikaden och sprida budskapet.

Det skedde i det stora... och det skedde i det lilla,

..vid grannens köksbord och det var inte att förakta.

För där fattade man många kloka beslut.

När man läser i de gamla skrifterna, om folkhögskolornas storhetstid, när folkhögskolan fungerade som bäst, hade bäst rekrytering. Det var under en tid då rektorn i form av att vara en auktoritet i samhället, en människa man litade på, att det han sa var av värde.

När rektorn under sommarmånaderna cyklade runt i byn och bjöd in sig i stugorna hos familjerna och satte sig ner vid deras köksbord och sa: - Familjens deltagare skulle må bra av att förlägga lite av sin tid på folkhögskolan och ägna sig åt studier.

...Då fanns engagemanget.

JAK går mot strömmen i många fall..

..Även i det fallet när vi ser oss som en folkrörelse i tvåtusenålets början.

JAK, till skillnad mot många andra rörelser växer, JAK till skillnad mot många andra rörelser har engagemanget, JAK till skillnad mot andra rörelser idag, satsar på det ideologiska samtalet och möten mellan människor.

Om vi de närmaste 40 åren fortsättningsvis också kommer att lägga tonvikten vid samtalet och möten mellan människor och värnar om vår ideologi, så kommer vi fortsättningsvis att växa, få nya medlemmar.

..Med medlemmar menar jag inte formella medlemmar som löser årsavgift och ser sig som kunder, utan medlemmar som bär medlemskapet i hjärtat. Som känner känslan av delaktighet, känslan av att bära samma grundläggande värderingar, samma tro på ett framtida samhälle.

..Då har vi tillsammans en tyngd som klarar stora påfrestningar om det är såna vi ska möta.

Vi kommer att vara bärare av en idé som vi tror på, tycker är viktig och blir glada av att tänka på. En sån idé vill man gärna dela med sig av till sin omgivning, till de vänner man har som bemöter mina värderingar med respekt.

Precis så som man bemötte rektorn när han kom på besök i stugorna.

Eller precis så som vi bemötte våra bekanta hemma i Insjön som introducerade JAK och JAKs ideologi för oss i Insjön -96.

Till alla er som finns här, och till alla er andra JAK medlemmar runt om i landet som inte kan vara här, och till alla er övriga som kommer att bli medlemmar de närmaste 40 åren:

Tack för att ni finns! Ni har bra värderingar. Vi gör någonting bra av det tillsammans.

Det är himla kul att göra det här med JAK tillsammans med er...”

Joacim Walther

Unga medlemmar berättar

Susanne Waldh, från Linköping, hörde talas om JAK hösten 2004 via bekanta på en folkhögskola.

Hon berättar att många kompisar också är medlemmar.

Efter en ungdomskurs med JAK är detta hennes första stämma.

- Det verkar dumt med ränta, och det är dessutom bra att få låna pengar billigare.

Varför ska man stödja elaka storbanker när det finns ett vettigt alternativ?

Mohammed Tahir är 19 år gammal och bor i Umeå. Där är han aktiv som kassör i JAK Västerbotten.

- Jag blev medlem i JAK 2003, eftersom mina föräldrar var det. I början var jag inte så intresserad. Det var när jag deltog i JAK Skolan för unga som mitt intresse för räntans konsekvenser på samhället började växa fram.

Mohammed Tahir berättar vidare:

- Idag så är jag fortfarande medlem därför att jag tycker att JAK är ett genialt exempel på att vi verkligen kan välja ett ekonomiskt system som inte missgynnar dom som har mindre till fördel för dom som redan har så det räcker.

I framtiden hoppas han att JAK kan få igång en spin-offeffekt som skapar fler räntefria bankalternativ.

- Samtidigt som föreningen kan bli en politisk maktfaktor att räkna med om den fortsätter att växa i samma takt.

Sandra Dag, från Uppsala, har varit JAK-medlem i tre år. Det hela började med att hon fick ta över sin brors sparpoäng när han skulle ut i världen för att resa. - Det primära med JAK är att den är ett alternativ till andra banker. JAK ger hjälp till självhjälp. Man är heller inte så liten i JAK, utan man kan göra sin röst hörd.

EvaLena Åslund, 22, från Ångermanland har varit JAK-medlem i drygt ett år.

Jag tycker att det är ett bra alternativ till vanliga banken. Om man kunde ha bara JAK-banken som bank skulle jag givetvis välja det.

Hon hörde talas om medlemsbanken via bekanta.

- Många i min omgivning är medlemmar, berättar hon.

I framtiden tror EvaLena Åslund att fler och fler kommer få upp ögonen för JAK.

- Och det är en positiv grej. Det är också bra att man vet att ens pengar investeras i något bra.

Björn Ahlin, 26, från Sunne har varit med i JAK i 2–3 år.

- Jag tycker det är ett bra sätt att låna ut pengar, hela grundidén är bra, även systemet med poäng.

Han fick höra talas om JAK via bekanta, och i framtiden hoppas han att JAK inte drabbas av storhetsvansinne.

- Min förhoppning är att JAK inte blir för stora i framtiden, att de fortsätter att arbeta enligt sina egna ideal.

Linus Bergström, från norra Hälsingland och Jättendal, är femton år och har varit aktiv JAK-medlem i tre av dessa.

- Fördelen är att man kan ta lån utan att systemet tjänar pengar. Självt har jag inte tagit något lån än, men kanske gör jag det när jag ska plugga på universitetet.

- Den viktigaste frågan i JAK idag tycker jag är att vi ska försöka bli större, bland annat så att man ska kunna ordna ett fungerande bankomatkortsystem. Nu är det så krångligt.

Rebecka León är 18 år och kommer från Stockholm. Hon har varit JAK-medlem några år.

- Vi upptäckte JAK genom att pappa gjorde en film om JAK. Hela familjen är med nu, just för att banken har bra mål och idéer.

- Om man skaffar bättre reklam så tror jag att JAK skulle kunna växa sig stor. Det finns många som tänker i dessa banor, som har samma idé om världen, som JAK skulle kunna värva. Just nu är vi dessutom inne i ett sådant världspolitiskt läge som gör att JAK skulle kunna vinna många nya medlemmar.

Åke Moberndt

Jag ville reda ut saker och ting innan jag tog det i egna händer

Jag tror att det var 1963 som jag bilade runt i Danmark med familjen och hamnade på Västjylland. Mitt första möte med JAK var en skylt vid väggkanten. Jag minns att jag tänkte: vad är det där, en räntefri bank? Hur ska det gå till?, undrade jag.

Jag fick broschyrer och en prenumeration med mig tillbaka till Sverige och detta blev upptakten till Svenska JAK, där danskarna stod för inspirationen och svenskarna för arbetet.

1965 startades svenska JAK upp, och innan dess hade Åke Moberndt funderat länge på huruvida det skulle fungera.

J

ag ville reda ut saker och ting innan jag tog det i egna händer. Jag ringde runt till advokater, och pratade med en revisor.

På det första JAK-mötet kom 24 medlemmar. Idag är vi runt 30 000 medlemmar och växer i genomsnitt med 8 nya medlemmar per dag.

Åke Moberndt är en man full av berättelser, med minnen, ordförandeskap och erfarenhet när det gäller JAK i bagaget.

Jag minns den första broschyren vi gjorde för JAK, på fint papper, med en liten artikel om organisationen och en jämförelsetabell mellan vanliga lån och JAK-lån. På den tiden var det stora ränteskillnader mellan vanliga banklån och JAK-lån, runt 14–15 %.

Blicken faller på en rejäl järnfigur i bokhyllan. Att det är JAK-symbolen, designad av Alf Olsson, är Åke Moberndt snar att berätta.

Först tyckte jag att gubben var lite väl stor men jag tänkte vad i helsike?, och vet du den vinner faktiskt i längden. Och Alf Olsson är en hygglig karl.

En stadig figur fick redan på den tiden illustrera JAK. På något sätt liknar den även Åke Moberndt, en man full av historia och historier och med båda fötterna stabilt placerade på jorden.

Ingevi Fall

Ingevi Fall har varit JAK-medlem sedan 1992, då det spreds till henne via djungeltelegrafan.

En god vän berättade då om JAK, och vilken bra idé det var.

- Jag undersökte saken, men jag var allt ganska betänksam i början, berättar hon.

Ingevi Fall beslöt sig för att reda ut begreppen och betänksamheten och for på ett årsmöte i Skövde.

Men årsmötet var stormigt och hon kom hem mer betänksam än hon varit när hon for. Det dröjde innan hon började spara i JAK.

På den tiden fanns ett informationskontor i Örebro, där Ingevi Fall bor. På Ann-Marie Svenssons och Eva Stenius steg 1-kurser började även Ingevi Falls förtroende för organisationen att spira.

Ingevi Fall byggde på sin kunskap om JAK genom att gå både steg 2- och steg 3-kurser.

- På den tiden gjorde man praktik i Skövde under steg 3-kursen. Det var intressant att se hur lån hanterades och att träffa människorna bakom JAK.

Lokalkontoret las ner i Örebro, och Ingevi Fall tog på sig lokalombudskapet.

Genom åren har Ingevi Fall suttit på ett antal olika poster inom JAK, och idag leder hon studiecirkel i JAK med en övertygad entusiasm.

- Från början var jag misstänksam mot JAK Medlemsbank, men nu är jag heltänd på JAK!, utbrister hon.

- Det känns roligt att representera JAK.

Hon har haft en del förtroendeuppdrag, bland annat varit ledamot i etiska rådet, medlemsrevisor och medlem i pedagoggruppen.

Ingevi Fall är nämligen pensionerad gymnasielärare.

- Den ideologiska biten är styrkan i JAK, en hjälpande hand till folk i skuldfällor. Människor som inte får låna i vanlig bank, kan ibland få låna hos oss.

- Styrkan, förutom ideologiska delen, är kursverksamheten som gör att det skapas mötesplatser för människor. Det är viktigt i vår tid.

Just den kursverksamheten som Ingevi Fall är en så viktig kugge i.

Kåre Olsson

Fler intresserar sig nu för JAK, tror Kåre Olsson,

eftersom "orättvisorna ökar och vi vill att det skall vara tvärtom".

I Orsa har våren precis fått fäste och vid söderväggarna har snödropparna börjat växa. Här har Kåre Olsson bott sedan 1978, dialekten avslöjar att han ursprungligen kommer från Göteborg.

I dag är han ordförande i JAK, för andra gången.

- Jag minns knappt när jag blev medlem i JAK, säger Kåre Olsson.

- Men det var i början av 1980-talet.

Däremot berättar han gärna vidare varför han blev medlem, hur andan i samhället under 1960- och -70-talet gjorde sitt och i ett globalt perspektiv satte upp miljö- och rättvisefrågor på agendan. JAK var en av flera ideella föreningar som främjade rättvisa, och strävade efter ekonomisk demokrati, berättar han.

Kåre Olsson var ordförande första gången 1992.

- Att vara ordförande är inget heltidsjobb och det ska det heller inte vara.

- Som ordförande i JAK kan man säga att man är ordningsman i styrelsen. En ordförande i JAK är till för alla medlemmar och ska inte bara driva sina egna frågor. Som ambition har jag att främja sådana beslut som alla kan tänka sig att leva med. Man ska välja den demokratiska vägen, men inte köra över någon under tiden. Som förtroendevald ska man inse att man har ett direkt uppdrag från medlemmarna och alltid vara beredd att avgå om förtroendet inte längre finns kvar.

- Precis som alla medlemmar har jag också uppgiften att göra JAK synligt. Varhelst jag får chansen pratar jag om Skattungbyn, Orsa och JAK, säger Kåre Olsson med självklarhet i rösten.

Samtidigt, tror han, att den bästa reklamen för JAK är den som förekommer i samtal mellan vanligt folk, där en människa tänkt till och förstått och övertygat berättar för en annan människa om JAK.

- Det är anmärkningsvärt att vi har en sådan medlemstillströmning som vi har idag med tanke på det låga ränteläget. Det visar på att de som blir medlemmar nu intresserar sig för JAK och vill att ekonomisk rättvisa ska råda.

Vad tror du om JAK i framtiden?

- Jag tycker att det ska vara så att JAK Medlemsbank ska tillhandahålla de finansiella verktyg människor behöver för en rättvis ekonomi.

- En del säger att JAK inte kan bli större – men idén kan bli hur stor som helst. Organisationen JAK är en sak, tankarna bakom JAK är något annat. Idéerna kan spridas i det oändliga, medan organisationen får anpassas till vad som är praktiskt och fungerar.

- Till exempel så tror jag att JAK skulle vinna på starkare lokalavdelningar eftersom det är där det viktigaste arbetet sköts. Där det finns en aktiv lokalavdelning är det oftast en bra medlemstillströmning.

Fler intresserar sig nu för JAK, tror Kåre Olsson, eftersom ”orättvisorna ökar och vi vill att det ska vara tvärtom”.

Att ha kontakt med och lyssna på medlemmarna tycker Kåre Olsson är en ordförandes främsta uppgift.

- Att förstå hur medlemmarna tänker är det viktigaste.

Eva Stenius

*Jag fick ett slags Aha-upplevelse
och insåg ekonomins betydelse i alla sammanhang.*

Eva Stenius bor i en liten gul stuga omgärdad med trädgård med tillhörande äppelträd. Hon bjuder på vin-
terte och ställer fram en gul honungsbjörn att skeda honung ur.

- Hade jag bara betalat medlemsavgiften direkt när jag gick med i JAK hade jag haft ett ännu lägre medlems-
nummer, säger hon och skrattar mjukt.

Hon är medlem nummer 78, men ändå en av pionjärerna bakom JAK. När året var 1965 bjöds hon in av en
god vän till ett JAK-möte i Malmö. Innan dess hade hon hört talas om danska JAK men pengar roade inte
Eva Stenius som 25-åring.

- Men jag gick på mötet och lyssnade, och ja, jag fick ett väldigt starkt intryck. Idén av att en annan värld var
möjlig fanns där. Jag fick ett slags Aha-upplevelse och insåg ekonomins betydelse i alla sammanhang, berät-
tar Eva Stenius med en röst med smak av skånska.

- Den som har pengar, har makten och får därför bestämma. Genom JAK fanns en möjlighet att använda
pengarna du inte använder på ett annat sätt.

Då för fyrtio år sedan var hon precis nygift med Per Almgren. Hon gick hem och berättade för honom om
JAK-mötet. Han trodde inte på det, tyckte det lät flummigt. Men efter ungefär ett halvår av funderande kom
också hans Aha-upplevelse, och han såg den möjliga vägen att gå ut ur det traditionella räntesystemet.

- Vi såg möjligheten att locka med folk att det gjorde nytta för deras egen ekonomi, samtidigt som det gjorde
gott i ett större sammanhang.

Per Almgren engagerade sig, träffade danskar, började så smått med utformningen av en styrelse, och rätt-
tade upp regler. Han såg också brister i danska JAK och uppfann eftersparandet. JAK spriddes sedan i deras
kretsar.

Men där var de flesta studenter och hade inga pengar att spara, ler hon. Så det gick trögt i början. Efter min Aha-upplevelse trodde jag att det skulle ta fart direkt i Sverige.

Men det tog tid innan det tog fart. Medan JAK-idén låg och pyrde i folks tankar spred eldsjälarna Eva Stenius och Per Almgren JAK över landet. Först i mitten av 1980-talet började det spraka till i organisationen.

- Då hade vi lärt oss att presentera JAK på ett intressant sätt som fick folk att lyssna.

Det var fullt upp, vid sidan av arbetade Per Almgren heltid som ingenjör, men lade ändå ner åtta vakna timmar varje dag på JAK.

- Men det var roligt, berättar Eva Stenius.

- Jag minns när vår yngsta dotter skulle döpas, och jag bad Per att försöka pressa in barndopet i en redan pressad kalender. Det var till och med julafton med JAK, säger Eva Stenius med ett ironiskt leende.

Idag är vi 30 000 medlemmar i JAK. (aug -05)

- Hur mitt liv sett ut utan JAK? Ja, jag vet faktiskt inte säger hon och funderar med blicken ut genom fönstret.

- Kanske hade jag inte bott i Sverige, kanske hade jag satsat på att jobba för fattiga människor i världen.

Det är ingen tvekan om att JAK format Eva Stenius liv, likväl som att Eva Stenius format JAK:

- Som JAK-konsulent möter jag många olika sorters människor. När jag berättar om JAK så väljer jag mina ord beroende på vem jag ska berätta det för. Pratar jag med en småbarnsfamilj berättar jag om att man kan bli skuldfri genom att byta ut topplånen mot räntefria. Pratar jag med fria obundna ungdomar så talar jag om ideologin bakom JAK, att en annan värld är möjlig.

Den lilla gula stugan, med vinteräpplen utanför har Eva Stenius köpt på JAK-lån berättar hon.

- Och jag har många lån!

Själv har hon också fungerat som räntefri bank åt en man i Indien, eftersom JAK inte lånar ut pengar utomlands.

Om tio år tror Eva Stenius att JAK Medlemsbank vuxit till sig och blivit väl etablerad. Hon tror också att andra banker kommer följa efter JAKs tankar om räntefri ekonomi.

- Debatten går vidare. Under tiden bygger vi upp kunskapen underifrån hos våra medlemmar. Och det viktigaste är att alla känner att de kan vara med och påverka.

Eva Stenius har också en minnesbank tillägnad JAK.

- Jag minns en rolig föreläsare jag hade en gång, som vid början av föreläsningen tog upp sin plånbok och visade upp för oss som lyssnade. Han räknade upp 75 kronor och lade dem på bordet. Sedan fortsatte han föreläsningen. Precis innan han skulle sluta gick han bort till pengahögen och funderade högt: nu ska vi se om de har växt! Och det är ju så banker behandlar pengarna, som om de kunde växa av sig själva.

Samma år som JAK fyller 40 år, går Eva Stenius i pension.

- Det känns bra, avslutar Eva Stenius en aning modest.

Eva Stenius

Varför gick det så bra att utveckla JAK?

Tidsandan- under 40 år

Det var mycket samhällskritik bland ungdomar i slutet av 60-talet. Demokrati och medinflytande diskuterades. Särskilt på universitetsorter, som i Lund, där Per Almgren och jag var aktiva. Det kändes bra att ha ett positivt konkret förslag, inte bara kritisera och riva ner.

Miljömedvetenheten växte på 70-talet. Tanken att ekonomins tillväxtkrav och ränteprincipen på pengar exploaterar naturresurserna, gjorde många intresserade av JAK.

På 80-talet kom vi i kontakt med organisationer och författare, som arbetade med alternativa valutor och penningreformfrågor internationellt. Margrit Kennedys presentation av ränteproblematiken i sin bok och på seminarier här i Sverige, underlättade för mig att börja föreläsa och hålla kurser i större skala.

Bankkrisen och de höga räntorna i början på 90-talet gjorde att massmedia uppmärksammade JAK som ett positivt alternativ. Under 1992-93 gjordes många reportage om nöjda JAK-låntagare. Enligt nya lagar i samband med Sveriges inträde i EU, fick en förening inte ta emot inlåning i stor skala utan att ha oktroj och bankkunnig ledning i styrelsen. Kravet på JAK, att ombildas till medlemsbank eller splittras i mindre enheter, gjorde att mest tid och kraft ägnades åt internt arbete och interna diskussioner under några år i mitten och slutet på 90-talet. Då var det också en grupp medlemmar, som inte ville vara med längre, när majoriteten valde att JAK skulle bli en kooperativ bank.

Under 2000-talet har mycket handlat om lokal utveckling och social ekonomi i Sverige. För mig kännetecknas de senaste åren av globaliserings- och solidaritetsfrågor. Engagerade människor och organisationer runt om i världen vill veta mera om JAKs idé och praktiska erfarenhet.

JAK Idén - så som jag tolkade den de första åren

- att genom en rättvis ekonomi skapa en bättre värld,
- selfreliance - vi kan själva börja, det är praktiskt möjligt,
- ändra de ekonomiska spelreglerna, en icke-våldsmetod att beröva makteliten deras inflytande över vanligt folk,
- räntefrihet- en bra kombination av nytta för den enskilde och till gagn för helheten. En solidarisk finansieringsform, som man själv tjänar på.

JAKs ideologiska program, som fastställdes av årsmötet 2003

- Finns på särskilt blad

Människorna - som gjort, och gör JAK till vad det är

Pionjärerna;

- Eldsjälar, som var beredda att satsa tid och pengar.
- Samarbete mellan erfarna entreprenörer och unga idealister.
- Egenskaper i gruppen ansvariga.
- Uthållighet, envishet, trots långsam tillväxt i föreningen i början.
- Uppfinnaranda och matematiskt kunnande för skapandet av en fungerande spar-låne-modell.
- Kunskapstörst; deltagande i kurser och möten med danska JAK och översättning av en hel del artiklar från danska JAKbladet.
- Generositet, bekostande av kontorslokaler med egna medel.
- Organisationsförmåga; arrangerande av studiecirkel och informationsmöten runt om i Sverige, samt utgivning av en liten JAK-tidskrift.

Lokalombud, Informatörer och styrelseledamöter

Satsar tid och kraft att utan ersättning bl. a.

- Utbilda sig i hur JAK och räntefri ekonomi fungerar.
- Informera andra, räkna ut lån, svara på frågor.
- Medverkar i JAKs utveckling genom att delta i seminarier och årsmöten.
- Arrangerar möten och håller egna kurser och utställningar.
- Skriver om JAK Medlemsbank.
- Värvar nya medlemmar.

Bankpersonalen

Mycket kompetenta och serviceinriktade gentemot medlemmar och ideellt engagerade, som behöver råd och hjälp.

- På kontor i Stockholm på deltid 1970-1985 (ej så proffsiga men snälla).
- På kontor i Skövde, först hos Remarks revisionsfirma 1985-1992.
- Nu i JAK-huset i Skövde, 30 tjänstemän och kvinnor, telefonbank och samordning av medlemsverksamheten.
- Sedan 2003, Orsakkontoret i Dalarna, nu 2 personer.

Organisationen

Från början bildades tre JAK

- Ideell förening för informationsverksamhet.
- Fördelningsnämnd för utveckling och hantering av reglerna kring räntefritt sparande och lånande.
- Fond för penningförvaltning.

Under många år var det de tre ordförandena och en kassör, Åke Mobrandt i JAK riksförening, Per Almgren och Henry Åsling i Fördelningsnämnden, och Gunnar Videgård i JAK fonden, som gjorde allt arbete och hade allt ansvar för att det blev någon verksamhet. Till och från hjälpte andra föreningsmedlemmar till, t.ex. med telefonservice och vid häftning, paketering och distribution av medlemstidningen JAKinfo. Det var väldigt roligt, Märta Mobrandt bjöd alltid på bullar.

Av skattetekniska skäl bildades 1992 en ny ekonomisk förening, Toroiden, som skötte det dagliga bankarbetet med konto- och låneadministration d.v.s. förvaltade fördelningssystemet. Samma personer som ovan var styrelseledamöter den första tiden.

Dessa organisationsformer, som ansågs lämpliga när de bildades, bidrog tyvärr till svåra konflikter.

Numera är hela JAK ombildat till en ekonomisk förening som fick banktillstånd, oktroj, 1997. Verksamheten i sparlånesystemet har fortsatt som förut men nu heter vi JAK Medlemsbank och har insättningsgaranti på sparpengarna. Vi trodde att med denna trygghet skulle medlemsantalet öka snabbt, men det har gått långsamt de senaste åren.

Vad som verkligen påverkat medlemstillströmmningen och insättningar är ett högt ränteläge i övriga samhället och att JAK omnämns positivt i media. Då fördubblades medlemsantalet 4 år i sträck.

När sedan många medlemmar med sina sparpengar lämnade föreningen kunde vi klara krisen p.g.a. en trogen, kunnig och stabil kärna av medlemmar. Dessa har utbildats på JAK-kurser och många arbetar ideellt i landets 29 lokalavdelningar.

Informationsspridning, medlemsvärvning, samarbete med organisationer med samma värderingar som JAK, görs nu huvudsakligen i lokalavdelningarna av aktiva ideella ombud med stöd av personalen.

På Bankens huvudkontor i Skövde är nu 30 personer anställda. På det första lokala bankkontoret i Orsa, 2 personer. Det mest betydelsefulla är att JAK har två bärande delar i sin praktiska verksamhet. Den ideella och kulturella föreningsdelen (som kan växa till en folkrörelse) och den räntefria bankverksamheten. För JAKs framtida utveckling är det viktigt att vi inte tappar engagemanget för våra värderingar och vår nyfikenhet på nya idéer inom ekonomin som kan främja dessa värderingar.

Bo Lundstein & Lennart Andersson

Idag är jag "mister JAK"

Det är en molnig förmiddag i Söderhamn, Hälsingland.

Utanför bilfönstret viner vackra Hälsingegårdar och knotig trollskog förbi.

Detta är Bo Lundstein och Lennart Andersson, eldsjälar och informatörer inom JAK Södra Hälsinglands respektive JAK Norra Hälsinglands domäner. Redan vid första anblicken på parkeringsplatsen syns att de båda är trogna JAK:are. Dekalerna på bilen avslöjar dem, såväl som mapparna med det gröna emblemet som båda bär under armen.

När Bo kom till bygden fick han smeknamnet "Bosse bank".

- Idag är jag "mister JAK", säger han och ler snett.

Vi slår oss ner på en restaurang och samtalet fortsätter. Nästintill av sig självt.

- Man kan se direkt på en person om han är av JAK-material, tycker Bo.

- Man ser det på hur de tänker om ekonomiska, ekologiska och sociala förhållanden. Knepet med att bli en framgångsrik lokalavdelning är att inte värva personer aktivt, utan att låta dem värva sig själva, tror Bo och Lennart nickar instämmande.

Lennart lägger armarna i kors.

De blev båda medlemmar 1991, Bo dels av ideologiska skäl och eftersom han "alltid var nollställd i plånbo-ken".

Lennart lockades med på grund av de ekonomiska fördelarna.

Bosse har varit på sjön "har nog rest ett par varv runt klotet", och räknar på fingrarna för att minnas alla de jobb han haft. Lennart har jobbat, och jobbar fortfarande, som arbetsförmedlare.

- Först startades en studiecirkel om JAK-jobbet, och jag åtog mig uppdraget att vara studiecirkelledare med tron att närvarorapporter, dem kan jag alltid fylla i, säger Lennart med ett leende.

Av en slump åtog han sig uppdraget att ha lokalavdelningens telefon hemma hos sig, och där sitter den än, skrockar han nöjt.

- Sedan har det rullat på.

Lennart basunerar ut att nu har vi kommit till avdelningen för skryt.

Han berättar att det hemma hos honom i Vallen finns ett uthus översvämmat av JAK-broschyrer, medlemmar och potentiella medlemmar. I JAK Norra Hälsingland går man nämligen på flest JAK-kurser i hela landet. Lennart har gjort så att han skrivit upp varenda medlem som verkat intresserad.

- Verkar personerna intresserade skickar jag en inbjudan till en grundkurs.

köper det, jag tror inte bara Lennart myntade begreppet – utan att både han, och Bosse, faktiskt är de eldsjälar till Informatörer som JAK såväl behöver.

Lennart har en utläggning om hur det inte behöver bli dyrt, bara trevligt att ordna grundkurser i ett.

- Jag lägger några timmar på JAK varje dag, säger han.

Idag tuffar lokalavdelningen på ”av egen maskin” berättar han.

- 10 % av JAKs totala antal aktiva medlemmar är aktiva i Norra Hälsingland, säger Lennart stolt.

Men hur kommer det sig då att JAK har rotat sig just här i människors medvetande?

- Det sägs väl att Dalfolk och Hälsingbor alltid varit obstinata och velat ta saken i egna händer, tror Bosse.

Han berättar att när JAK-kurser hålls i Södra Hälsingland så säger man inte att ”det kom bara tre på mötet”.

- Nä, vi har bestämt att vi säger att: det kom tre på mötet, istället. Varje person är viktig här hos oss.

Bosse tar också varje chans han kan till att berätta om JAK. Folk vi möter nickar igenkännande och verkar tycka att det är helt på sin plats att en sådan som Bosse blir intervjuad för jubileumsskriften.

- När man föreläser så förmedlar man det man tror på. Engagemanget man har smittar av sig, berättar Bosse.

- Man känner sig...som en frikyrkopastor, utbrister Lennart och knyter upp de korsade armarna i luften och likheterna med en frikyrkopastor är faktiskt slående.

Bosse berättar om att han efter en JAK-kurs fick utvärderingen: ”en härlig gubbe”.

- Det värmdde, ler han.

På en bröllopsvideo någonstans finns också Bosses engagemang för JAK inspelat.

Ett nygift par skulle dokumentera den stora dagen på video och bad folk på torget att säga några väl varda ord i en videokamera. Bosse tog till orda och önskade dem ett långt och lyckligt äktenskap.

- Jag berättade också att för att behålla kärleken i ett äktenskap var det viktigt att se över familjens ekonomi, och att jag därför ville tipsa om JAK Medlemsbank.

- Det var mitt tips för att stärka äktenskapet. Folk runtomkring skrattade ju skjortan av sig!

Lennart berättar att det faktiskt är härifrån begreppet ”Informatör” kommer, innan hette det lokalombud. Jag köper det, jag tror inte bara Lennart myntade begreppet – utan att både han, och Bosse, faktiskt är de eldsjälarna till Informatörer som JAK såväl behöver.

Medlemmar från Stämman 2005

Said Bédra, från Stockholm, har varit medlem sedan en representant från JAK besökte hans moské för femton år sedan.

- JAK jobbar för de svaga i samhället, ekonomin är drivkraften bakom jämställdheten. Det handlar om att fördela resurserna jämnt.

Han säger att han är född med rättvisan inbakad i blodet och understryker att JAK passar honom utmärkt.

Kenneth Dinér, från Halmstad, kom till skott och blev medlem i JAK för fyra år sedan. Han är aktiv i många olika föreningar och tycker att den ideologiska biten är viktig i JAK.

- JAKs sätt att se på solidaritet är en av grundidéerna för mitt liv.

Numera är han även aktiv lokalt i JAK.

Tomas Q Nilsson, från Härnösand, har varit medlem i JAK sedan 1994.

- Jag gick med eftersom jag förstått räntans skadliga inverkan på ekonomin.

Han berättar vidare att han är en djupt ideologisk medlem som verkligen tror på idén.

- Jag tycker det är bra att mina pengar kan hjälpa andra, det är ett konkret sett att förändra världen.

Jan-Åke Blomqvist

Som jag ser det är JAK hoppet, ett hopp om en mer rättvis värld.

Jan-Åke Blomqvist är i grund och botten ekonom. Han skolades traditionellt, och sticker inte under stol med att det tog ett antal år att ställa om från de traditionella ekonomiska tankegångar till JAKs räntefria tongångar. Inom den gemensamma sektorn jobbade han som revisor i 20 år.

- Jag har sett vad ränta kan ställa till med. Den flyttar fullt lagligt över enorma mängder pengar från den stora massan av människor som inget har, till de som redan har alldeles för mycket. Detta skapar väldiga klyftor mellan människor. På 1970-talet började han fundera över vad det är för slags ekonomi vi lever i, och började aktivt söka kurser med annan syn på försörjning och hushållning med naturens resurser. 1978 fann han Skattungbykursen, som startades upp av Kåre Olsson.

- Men som sagt, det tog ett tag att ställa om, länge trodde jag det fanns en hund begraven. Men än har jag inte hittat någon hund, säger Jan-Åke Blomqvist med ett leende i rösten. Jan-Åke Blomqvist var också med och startade den första, och idag framgångsrika, lokalavdelningen JAK Ovansiljan. Den bildades 19 november 1990 berättar Jan-Åke. Allra först var egentligen Göteborg, men den lades ner. Det var JAK Ovansiljan som föreslog att Informatörerna skulle utbildas för att informationen om JAK skulle bli likvärdig i hela landet. I JAK Ovansiljan, där bland annat Orsa kommun ingår, är nästan 5 % medlemmar i JAK.

- Jag tror att vi har en så bra anslutning eftersom vi funnits så länge. Vi var tidigt ute, och medlemsutvecklingen har gått lugnt och sansat till, berättar Jan-Åke Blomqvist. Han talar varmt om folkrörelsekänslan och dess värde för JAK. Dör den, dör JAK, tror han.

- JAK försöker leva upp till att vara en riktig folkrörelse. Känslan och idealiteten ser han som mycket viktig i JAK. Lokal ekonomi tror han också är viktigt att satsa på, en ekonomi som står människorna nära.

- Därför måste JAK efterhand satsa på lokalkontor som är självständiga, men använder riks-JAK som en sammanhållande administrativ länk. Sedan 1990 jobbar han alltså med JAK, bland annat sitter han med i styrelsen för JAK Ovansiljan. Han försörjer sig som folkhögskolelärare, har en mottagning i Traditionell kinesisk medicin i bostaden. Dessutom är han en flitig debattskribent.

- Jag bidrar med insändare för att försöka skapa opinion. Inom ekonomin idag finns en enorm girighet, där mycket handlar om att tjäna pengar på pengar, att maximera vinster till anonyma aktieägare där allt mindre hänsyn tas till anställda och natur.

- Som jag ser det är JAK hoppet, ett hopp om en mer rättvis värld. Ett hopp om att en annorlunda värld är möjlig.

Laila & Bertil Nilsson

Laila: Jag tycker helt enkelt inte om att tjäna pengar på andra.

Laila och Bertil Nilsson bor i ett stort brunt hus i Hisings Backa i Göteborg. Dessutom är det här Laila har sin fotvårdsklinik. I hallen fyller diplomerna i fotvård väggen, och i behandlingsrummet ligger högar med köpklara sockor och salvor. I ena hörnet simmar en guldfisk, och i andra står ett gäng fottriktiga sandaler upp-
radade. Bertil slår sig ned på en stol. Laila kommenderar mig till att ta av mig både strumpor och skor och ta plats i besöksstolen och med orden ”man pratar så bra i den här stolen” börjar hon en fotvårdsbehandling, samtidigt som de börjar berätta. De blev båda medlemmar 1985, och Laila ler och nickar åt makens håll med orden:

- Det är Bertils fel alltihop. Så i år firar de alltså tillsammans tjugoförårsjubileum med JAK. Bertil berättar att han hört talas om det redan på ”Danmarkstiden”. Det var både idén och tron på det räntefria samhälle de föll för.
- Det handlar inte bara om att vara medlem i JAK, utan man måste spara och låna för att det ska fungera och gå runt, säger de.
- Jag tycker helt enkelt inte om att tjäna pengar på andra, säger Laila.
- Jag tror dessutom på en lokal ekonomi. Pengar vi tjänar ska komma till nytta där vi verkar, och inte spekuleras bort på andra sidan jorden, fortsätter hon. Laila Nilsson har hunnit med en hel del i JAK. Hon har suttit i styrelsen, varit ordförande i riksföreningen, ordförande i JAK under kort period från november 1992 till juni 1993. Samtidigt har hon hunnit med att vara lokalombud. Vid sidan om detta har hon haft kliniken, och ändå lyckats stå kvar med båda fötterna på jorden. Hur orkar man?
- Jag har tagit en dag i sänder och Bertil har varit ett stort stöd, berättar Laila och rättar till glasögonen som trillat för långt ut på näsan. Hösten -92 tog det fart på allvar i Bohuslän. Det var året då reporäntan skjutit i höjden och man visade ett väl underbyggt reportage på TV om JAK, minns Bertil.
- Telefonen var inte tyst en sekund. Vi blev fullkomligt nedringda av folk som ville starta konon, berättar Bertil. Första informationsmötet hösten -92 leddes av bland andra Laila Nilsson och drog fulla hus, och många möten därefter.
- Vi startade öppet hus varje torsdag dit folk fick komma för att göra låneberäkningar och ställa frågor om JAK. De frågade om allt möjligt kring JAK, hur man blev medlem och varför det fanns och hur det fungerade. Det är ett påläst och piggt par, som beskriver att det inte blir några hetsiga diskussioner runt middagsbordet om ekonomi och ideologi - de tycker helt enkelt för lika.
- Vi har också fått många vänner genom JAK. Laila avslutar behandlingen och in kommer nästa kund. Bertil fortsätter prata:
- Varje dag får vi höra om räntorna gått upp eller ner på börsen genom nyheterna. Folk tror att räntan är någon sorts naturlag.
- Och det är just det, fortsätter han fundersamt. Vi måste få folk att ändra på sitt ekonomiska synsätt. De tror båda att JAK har goda framtidsutsikter och stor potential att växa. Idag sparar de bara. Och det är inte så bara med en sådan historia bakom sig.

Monjia Manai Sonnius

För mig är JAK det självklara bankalternativet.

Monjia Manai Sonnius blev medlem i JAK 1986. Idag är hon ansvarig utgivare för medlemstidningen Grus & Guld och har däremellan också hunnit med att vara ordförande i JAK under en tvåårsperiod.

- När jag blev medlem var JAK en liten ideell förening med väldiga finesser. Då låg medlemsantalet strax under 1000 stycken.

- För mig är JAK det självklara bankalternativet. Det är inte bara en bank utan en av drivkrafterna som försöker förändra synen på ekonomi i samhället. Monjia Manai Sonnius har ett sällan skådat tempo. Hon skrattar, berättar och glider in på sidospår om vartannat. Hela familjen är JAK-medlemmar, och ibland kommer JAK upp som ämne vid middagsbordet. Om medlemstidningen säger hon ”en himla bra tidning om ett bra ämne”. Och minnen när det gäller JAK, det har hon många. - När JAK skulle fylla 30 skulle jag som då var ordförande hålla tal. Av någon underlig anledning var jag nervös, jag som aldrig brukar vara det. Jag tyckte det var en stor grej. Så istället för att hålla ett tal skrev jag en sonett som handlade om JAK, och gjorde det istället till en kul grej. Det gick bra, jag fick applåder och så. Kanske kan det vara ett tips till en nervös ordförande nu på fyrtioårsdagen?, skrattar Monjia Manai Sonnius.

Per Lindqvist

JAK uppfattas nog fortfarande som en främmande fågel.

Per Lindqvists första kontakt med JAK var något missvisande.

- Under 1970-talet berättade en god vän, Arnold Therner, om JAK för första gången men då fick jag uppfattningen av att det var en bank för bönder. JAK växte så det knakade, och verksamheten kunde inte längre skötas ideellt som den gjort sedan starten. Pressen på organisering ökade och 1986 anställdes Per Lindqvist. Idag arbetar han med personalfrågor inom JAK.

- Medlemsantalet hade under 20 år av ideellt arbete bara kommit upp till c:a 800, för att under andra halvan av 80-talet ungefär fördubblas varje år. Entusiasmen märktes, berättar Per. När nyfikna människor frågar så beskriver Per JAK som ett bättre alternativ än övriga banker, ofta möter han olika reaktioner från olika människor.

- Ofta får jag två olika reaktioner från en och samma människa. Första tanken tycker de är att det är positivt att JAK tillhandahåller räntefria och billiga lån samt att det inte finns något vinstsyfte. I samma andetag undrar de ändå hur verksamheten ”går ihop” och kan fungera.

- JAK uppfattas nog fortfarande som en främmande fågel. Per Lindqvist har medlemsnummer 877, men vad tror han själv om medlemsutvecklingen i framtiden?

- Att döma av medlemsutvecklingen under JAKs 40 år så växer JAK även i fortsättningen relativt långsamt. Men med ett helbanksprojekt bör JAK bli betydligt mer attraktivt och växa snabbare än hittills. En annan mindre förutsägbar aspekt tidsmässigt är att när medlemsantalet når en viss ”tillräcklig” nivå så kommer JAK, precis som andra banker, att nämnas dagligen i ekonominyheternas tabeller. Och då kommer medlems-tillströmningen att formligen explodera. En rolig historia från den nästan tjugo år långa anställningen i JAK? En av JAKs medlemmar, nu avliden, skänkte sitt kassaskåp till JAK. Vi var några stycken som hälsade på levnadskonstnären i hemmet för att inspektera skåpet. Han berättade då att det kanske första försöket till att starta JAK i Sverige hade inträffat på 50-talet, i hans hem. Han och några andra hade detaljerat skissat upp planer, men dock inte kommit längre än till något slags informell klubb. Saken hade senare runnit ut i sanden

Vi eldsjälär

Vi eldsjälär
Vi vill lysa och värma
Upplysa och entusiasmera.

Vi brinner
för våra idéer och ideal,
tänder brasan, som ska förbränna
alla orättvisor och gammal girighet.

En hård vind
eller ovänligt regn
kan tillfälligt släcka oss
Men glöden pyr under mossan.

Intresse och uppmuntran
får oss att flamma upp igen.
Vi blir fler och fler.

Att hålla vår låga klar och ren
lyckas inte alltid.
Ful rök och irritation
skapar vi vid ogynnsamma förhållanden.

Men ge inte upp - vi behövs!
Alla människor vill samlas i vänskap och glädje kring elden.

Eva Stenius, augusti 2005